І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 68. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 9-го КВІТНЯ (APRIL) 1960 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 68. VOL. LXVII.

СЕНАТ ЗАКІНЧУЄ РОЗГЛЯД ЗАКОНОПРОЄКТУ ПРО ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА

Вашингтон. — В четвер дня 8 квітня ц. р. в пополудневих годинах відбулося в Сенаті після прийняття ще однієї поправки до постанови про третейські суди третє читання законопроєкту про громадянські права. Цим доведено законопроєкт уже до тієї стадії, що над ним може відбутися вже поіменне голосування. Визначено це голосування на п'ятницю дня 8 грудня, але демократичний провідник Сенату Линдон Б. Джансон заявив, що Сенат готовий буде слухати заключних промов прихильників і противників законопроєкту ще на протязі найближчого тижня. Добиваються права виголошення цих промов зокрема деякі з південних сенаторів, не зважаючи на те, що, згідно з реґуляміном, після третього читання вже не можна подавати ніяких поправок до прочитаного законопроєкту. Вигляків на те, щоб південні сенатори почали нову обструкцію, немає, бо й одна і друга сторона вже втомлені восьмитижневими дебатами над цим законопроєктом. Більшість Сенату, як і урядові кола, задоволені проведеною в Сенаті працею і вважають, що передискутований законопроєкт, хоч і не цілком ще досконалий, є великим поступом вперед в законодавстві про охорону громадянських прав. Перед третім читанням законопроєкту південні сенатори добилися прийняття однієї несуттєвої, а тільки стилістичної поправки в частині законопроєкту, що стосується прав негритянського населення під час виборів. Поправка ця була прийнята великою більшістю Сенату, бо 79 голосами проти 12. Прийняття законопроєкту Сенатом є запевнене, хоч дехто сподівається, що під час голосування до південних сенаторів приєднаються теж і деякі ліберали, які вважають теперішній законопроєкт цілком невистачальним.

Рокефеллер не виключає можливостей своєї кандидатури на президента

Джеймставн, Н. Й. — Нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер заявив на пресовій конференції, що в останньому часі йому знову пропонували друге місце на республіканському списку, але він рішуче відмовився кандидувати на становище віце-президента. Коли ж журналіст запитався його, що було б із першим місцем, то губернатор відповів, що він справу своєї кандидатури на президента вирішить аж тоді, коли вона буде актуальна. „Я перейду через цей міст тоді, коли до нього зближуся" — відповів Рокефеллер. Журналіст питався Рокефеллера, чи він прийняв би номінацію на президента, на що дістав таку відповідь: „Я не думаю, щоб це була дуже правдоподібна така можливість". Рокефеллер два рази відмовився повторити свою заяву з грудня м. р., в якій він недвозначно був сказав: „Я не є, і не буду кандидатом на президента".

Айзенгавер плянує виїхати на відпочинок до Джорджії

Вашингтон. — Секретарка Білого Дому Енн Вітон заявила журналістам, що Президент дуже хоче виїхати з початком найближчого тижня до Оґести в Джорджії, де він відпочав би, граючи в гольфа. Секретарка Вітон виявила також, що пані Айзенгавер хотіла б їхати з Президентом до СССР і Японії в червні цього року. Президент любить їздити до Джорджії кожного квітня, починаючи від 1953 року, коли він став президентом ЗДА. Вже давніше пані Айзенгавер заявила, що радо поїхала б до СССР і до Японії. Пані Вітон сказала, що пані Айзенгавер поїде з Президентом, але це залежатиме від стану здоров'я її матері, яка довший час поважно нездужає.

ЗДА признали право азилю колишньому приятелеві Кастра — протикомуністові Аґеро

Гавана. — Радіовий коментатор в Гавані, колишній приятель кубинського прем'єра Фіделя Кастра і завзятий протикомуніст Луїс Конте Аґеро, мусів втікати з Куби та просити права азилю в ЗДА, що йому вдалося осягнути. Аґеро в радіових коментарах часто виступав проти комуністів на Кубі і за це грозило йому арештування, перед яким він втік до арґентинської амбасади 29-го березня. 6-го квітня арґентинський амбасадор відвіз його на міжнародне летовище, звідки Аґеро відлетів до ЗДА. „Моє становище було оправдане, — казав новий кубинський політичний втікач, — я старався освідомити кубинський нарід про ту небезпеку, яка йому грозить від комунізму". В Маямі він дістав право політичного втікача, а в Гавані Кастро оскаржив ЗДА, що вони заохочують кубинців до спротиву режимові його уряду.

В АМЕРИЦІ

● **Брат президента Айзенгавера, який живе в Спрінґфілді, Іллиной, Ірл Айзенгавер**, підтримує як кандидата на сенатора Воррена Райта, який не є членом республіканської партії, хоч і признається до республіканізму. Коли журналісти питалися Ірла Айзенгавера, чи знає про це Президент, то він відповів, що брати ніколи не порозуміваються між собою в подібних справах.

● **Військовики** в дні 6-го квітня в Ню Йорку відзначали 170-річчя того дня, коли перший президент ЗДА Джордж Вашинґтон складав присягу на сходах Федерал Голл Меморіял при Волл і Нессо вулицях. Промовці закликали ЗДА, щоб бути готовими відбити можливий напад СССР.

● **Пітман Мур Компані** в Індіянополісі, Індіяна, продукує вакцину проти поліо з живими вірусами, яку можна заживати до уст, і не треба нею нікого щепити. Цю вакцину винайшов д-р Алберт Сабін. Ця сама фірма продукувала і вакцину д-ра Солка, якою щепиться людей проти поліо.

● **Чистий прибуток** щоденника „Ню Йорк Таймс" в 1959 році виносив $3,001,460, а в 1958 році він становив тільки $1,285,359, бо тоді був страйк робітників, які розвозять газети. В 1957 році чистий прибуток виносив $3,010,067, але тоді всі прибутки становили $86,844,399, а в 1959 році прибутки виносили $103,269,682.

● **Д-р Віллям Бравн** із Федерального Уряду Здоров'я стверджує, що зараження недугою сифілісом в цій країні в минулому році збільшилося на 42 відсотки в порівнанні з тим самим часом в 1958-му році. Найбільший зріст занедужань на цю недугу є в Сан Франціско, Гюстоні, Тексас, Лос Анджелесі, Бостоні і Шикаґо.

● **Вейнсборо, Па.**, в дні 6-го квітня закінчило відзначувати 74-річні народини трьох сестер-близнючок Трейсі, які живуть як вдови, і які відзначають народини не разом, а трьох днів, бо народилися впродовж 24-ох годин в 1886 році.

УККА ЗАКЛИКАЄ ВСІХ УКРАЇНЦІВ У ЗДА ВЗЯТИ УЧАСТЬ У ПЕРЕВЕДЕННІ ДНЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЛІДАРНОСТИ

Ню Йорк. — У зв'язку із проголошенням на неділю 10 квітня українськими католицькими Владиками і проводами українських католицьких організацій Всеукраїнського Дня Національної Солідарности для запротестування проти переслідування червоною Москвою вірних і Владик Української Греко-Католицької Церкви і зокрема проти поновного ув'язнення Митрополита цієї Церкви Кир Йосифа Сліпого, Український Конґресовий Комітет Америки проголосив заклик до своїх Відділів та організацій підтримати цю ініціятиву і взяти участь у проведенні цього Дня, зокрема в акції винесення справи мучеництва Української Греко-Католицької Церкви на широке міжнародне форум та переведення її на розгляд Об'єднаних Націй. День Національної Солідарности буде переведений з допомогою Богослужень, молитов і протестних виступів на терені З'єдинених Держав Америки і Канади. В Канаді очолює цю широку протестаційну акцію Централя Українців Католиків Канади та її Відділи.

Президент погоджується збільшити фонди на ракети й підводні човни

Вашингтон. — Президент Айзенгавер під час конференції з секретарем оборони Томасом С. Гейтсом, його заступником — Джеймсом Ч. Даґлесом і шефом об'єднаних штабів генералом Натаном Ф. Твайнінґом погодився на те, щоб збільшити видатки на продукцію далекосяжних ракет і підводні човни „Полярис". Також мають збільшити видатки на поліпшення алярмової системи про ворожі далекосяжні ракети. Мають збудувати не 6 підводних човнів а 9. Ці всі зміни у видатках на оборону мають на цілі якнайскорше вирівняти те відставання, яке є в продукції далекосяжних ракет між цією країною і СССР. Секретар оборони Гейтс заявив, що треба буде збільшити оборонний бюджет, який призначений на фінансовий рік, що починається 1-го липня ц. р., і який був запропонований в сумі 40,900,000,000 долярів. Заступник секретаря оборони Даґлес сказав, що треба буде додати до запропонованого бюджету ще 39,000,000 долярів. При кінці 1962 року ЗДА мали б мати 13 ескадриль „Атласів" на 10 базах, разом 129 далекосяжних ракет.

Д-р Герберт Йорк найменований на шефа військових і ракетних баз

Вашингтон. — Секретар оборони Томас С. Гейтс 7-го квітня найменував директора дослідного й інженерського відділу д-ра Герберта Ф. Йорка на шефа військових і ракетних баз, щоб не допускати до конкуренційного змагання між дослідними площами, які є під зарядом збройних сил, і тих, що ними управляє Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація. На заступника д-ра Йорка є найменований дотеперішній командант летунської дослідної бази в Кейп Канаверал на Флориді генерал-майор Доналд Н. Ятс, який перейде до Пентаґону у Вашинґтоні. Представник департаменту оборони сказав, що ця централізація сталася тому, щоб краще можна було використати всі ресурси цієї країни, і щоб не робити подвійно деяких проб, як це могло б статися, коли військові і цивільні бази аеронавтичної адміністрації були під різними командами.
-ихусі-Сиерютьдец аоя аа а а

Домагаються приспішення будови сателітів, які алярмували б про ворожий налет

Вашингтон. — Шеф летунського дослідного відділу генерал - поручник Бернард А. Шрівер, зізнаючи в Сенатській Аеронавтичній і Космічній Комісії, домагався, щоб приспішено будову трьох штучних сателітів Землі, які, кружляючи довкола нашої пляенти, могли б негайно повідомляти про випущення ворогом керованих ракет проти ЗДА. Представник департаменту оборони д-р Герберт Ф. Йорк твердив на цій сенатській комісії, що будова цих трьох сателітів відбувається з можливо найбільшим поспіхом, але генерал Шрівер не вдоволився такою відповіддю, і домагався, щоб одночасно з продукцією тих сателітів (проєкти: „Самос"; „Мідас" і „Нотус") будували також і ті бази та все інше, що буде потрібне до того, щоб ці три штучні алярмові сателіти зараз після того, як будуть готові, могли діяти та забезпечувати ЗДА проти несподіваного ворожого ракетного нападу.

Окремі ракети досліджуватимуть вітри над ЗДА

Вашингтон. — Представник Крайової Академії Наук повідомляє, що починаючи від 18-го квітня з п'ятьох баз випускатимуть окремі ракети на висоту більшу як 200,000 стіп, щоб досліджувати вітри. Сателіт „погоди" Тирос І подає дані про хмари, а ці ракети дадуть вісті про вітри, і тоді з більшою докладністю можна буде передбачити погоду на довший час. Бази для вітрових ракет будуть в Тонопаг, Невада, Еґлін на Флориді, Кейп Канаверал тамже, Пайнт Мюґу, Каліфорнія і Воллеопс Айленд, Вірджінія. Ці ракети мають заступити теперішні обсервації вітрів, які переводиться з бальонів, але бальони можуть злітати вгору найвище на 100,000 стіп, а ракети летітимуть на висоту 200,000 стіп. Ці ракети будуть дешеві, вони вгорі випускатимуть металеве конфетті, а радар нотуватиме швидкість. Інші ракети матимуть інструменти, щоб нотувати температуру і телевізійним способом передавати ці дані на Землю.

Майже припинився відплив американського золота до Европи

Вашингтон. — Департамент скарбу повідомляє, що в першій чверті ц. р. запас золота в ЗДА зменшився тільки на $48 мільйонів і становив $19,408,000,000. Цьогорічне квартальне зменшення запасів золота є найменше від квартального зменшення в 1957 році, бо в 1958 році відійшло із ЗДА за кордон $2,275,000,000, а в 1959 — $1,076,000,000, отже пересічно в тих двох роках квартально відходило за кордон золота вартости по $409,000,000. Отой відплив золота в заміну за доляри і зобов'язання ЗДА у відношенні до европейських держав — це головні причини того, що ЗДА в 1958 році видали були закордон на $3,400,000,000 більше, ніж їх дістали від закордону, а в 1959 р. цей платничий американський недобір із закордоном виносив $3,700,000,000. На зменшення дефіциту вплинуло те, що збільшився продаж за кордон американських товарів.

М. А. ЛІВИЦЬКИЙ, ГОЛОВА ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ УНРАДИ, ЗНОВУ НА ВІДВІДИНАХ У ЗДА

М. А. Лівицький

Ню Йорк. — Тут з Представництва Виконного Органу Української Національної Ради в ЗДА інформують, що в суботу, 9-го квітня, о год. 3:15 по полудні прилітає літаком з Лондону на тримісячні відвідини в ЗДА ред. Микола Андрійович Лівицький, голова Виконного Органу УНРади та керівник його ресорту закордонних справ. Це вже другі з черги відвідини цього діяча на американському континенті, після кількамісячних його відвідин у ЗДА і Канаді з кінцем 1957 та в 1958-му році. Під час теперішніх відвідин п. А. М. Лівицький відбуде наради з президентом УНР в екзилі д-ром Степаном Витвицьким в Ню Йорку, матиме ряд наперед умовлених розмов у Вашингтоні та виступить у більших громадах з доповіддю про внутрішні і зовнішні завдання екзильного Українського Державного Центру в допомозі визвольним змаганням українського народу.

У Женеві розпочалися „приватні" розмови на теми роззброєння

Женева. — Тому, що 10-членна міжнародна конференція роззброєння, яка триває в Женеві від 15-го минулого місяця, зайшла цілком в сліпий кут, а також кинференція в справі припинення атомових дослідів, яка засідає ще від кінця жовтня 1958 року, не видно кінця — між західніми і східніми репрезентантами почалися „приватні" розмови. Хоч і на офіційних засіданнях нема представників преси, проте приявними є там жінки дипломатів, перекладчики, стенографи і пресові секретарі делеґацій. На „приватних" нарадах, що відбуваються у помешканнях делеґатів, а не в колишньому палаці Ліґи Націй і є получені з обідом чи вечерою, нема жінок, ані стенографів ані пресових секретарів. Американський делегат Фредрік Ітон запросив на п'ятницю 8-го ц. м. Валеріяна Зоріна на таку „приватну" розмову. Також між американцями й англійцями з одного боку і Совєтами з другого, делеґатами атомової конференції, відбулася перша така „приватна" розмова. Офіційно, Валеріян Зорін ствердив в минулий четвер, що однаково совєтська делеґація відкинула західній, як західня делеґація відкинула совєтський плян роззброєння. Тому він, Зорін, запропонував, щоб за підставу дальших нарад взяти резолюцію Генеральної Асамблеї з 20 листопада мин. року, яка говорить про „генеральне і тотальне" роззброєння. У своєму внеску Зорін промовчав другу половину тієї резолюції, яка говорить про „генеральне і тотальне роззброєння під ефективною міжнародною контролею". Тому, що 20 квітня ц. р. наради конференції будуть взагалі перервані з уваги на конференцію „на вершинах", то до того часу західні представники хочуть перевірити, чи большевики хочуть взагалі приступити до ділових розмов, чи тільки грають на проволоку, щоб перше слово дістав щойно Хрущов у Парижі.

В Альжирі французи сподіваються нового наступу арабських партизанів

Альжир. — Командування французької армії в Альжирі дістало відомості, що від сторони Тунісії внедовзі перейдуть до нового наступу мусульманські партизани. На підставі тих відомостей таке передбачення висловив французький військовий міністер П'єр Мессмер на парляментарній Комісії військових справ. Мабуть з уваги на цю можливість відкликано з фронту Кабильських гір елітарну 10-ту парашутну дивізію, командантом якої був генерал Жак Массі, що його перенесення до континентальної Франції стало причиною для бунту французьких екстремістів в Альжирі. Ця військова одиниця переводила в Кабильських горах операції проти мусульманських партизанів, в яких — за неофіційними французькими даними — згинуло коло 5,000 партизанів. Тепер партизанські війська буцім-то зосереджуються на туніській території над кордоном Альжиру, як також у так званому нічиєму краєві, поміж двома лініями наелектрифікованих дротів.

Німецький міністер для втікачів, д-р Т. Оберлендер, таки відходить з уряду

Бонн. — Большевики й німецькі соціялісти, які від місяців ведуть завзяту кампанію проти західньо - німецького міністра д-ра Теодора Оберлендера, як колишнього нациста, таки осягнули свою ціль, бо канцлер Аденауер рішив позбутися його з свого уряду — стверджують часописи. Оберлендер має вийти з уряду у зв'язку з соціялістичним внеском на покликання парляментарної слідчої комісії для провірки минулого Оберлендера. Цей внесок буде зголошений з нагоди розгляду бюджету міністерства для втікачів. Виходячи під такою притокою з уряду, Оберлендер не тратить своїх прав до пенсії, як колишній федеральний міністер. За коментарем кореспондента „Ню Йорк Таймс-у" О. Ґрузона, Оберлендерові не так беруть за зле його колишнє націонал-соціялістичне партійне членство — бо таких в Німеччині багато — як те, що він нібито „як старшина в горезвісному військовому курені „Соловейків" в гітлерівській армії, що складався з протисовєтських українців, керував масакрою поляків і жидів у Львові в 1941-му році". — Як відомо, — одначково члени названого військового з'єднання, як сам Оберлендер категорично заперечують свою участь у вбивстві поляків і жидів у Львові. Закиди, пороблені Оберлендерові три дні тому на публічному 4-годинному „суді" у Москві, Оберлендер назвав „монструальною брехнею".

● **Вийшло з друку ч. 5 (11) „Голосу Комбатанта"**, органу „Об'єднання б. вояків-українців в ЗДА, що його видає „Червона Калина" у Ню Йорку. Число посвячене передусім 6-му Делеґатському З'їздові тієї організації, що відбудеться 23—24 квітня ц. р. у Филаделфії, але, поза з'їздово - організаційним матеріялом, воно вміщає знову військово - історичні спомини, полемічні статті, рецензії, хроніку, некрологи і т. і. В одній інформаційній замітці подано, що між ОбВУА і проводом Братства кол. вояків І Дивізії УНА ідуть розмови на тему спільного видання в Америці центрального військово - історичного журналу.

ФРАНЦІЯ ПРОПОНУЄ ЗНИЩЕННЯ ВСІЄЇ АТОМОВОЇ ЗБРОЇ

Лондон. — Французький президент Шарль де Ґоль заявив у четвер 7 квітня у своїй 20-хвилинній промові, яку виголосив перед злученими двома палатами англійського парляменту, що Франція радо виречеться всяких дальших атомових експериментів і продукції атомової зброї, якщо ЗДА, Англія і СССР, себто три атомові держави, перестануть продукувати атомову зброю, а всі існуючі її запаси знищать, передавши атомові споруди до вжитку для мирних цілей. Де Ґоль висловив переконання, що міжнародне роззброєння прийде легко тоді, коли людство перестане жити у постійному страху перед загином від атомової зброї. Крім цього свого заклику до знищення атомової зброї, де Ґоль прославляв у своїй промові державний устрій Англії, який дозволив її обійтись впродовж останніх 20-х років тільки чотирма прем'єрами — Черчиллем, Еттлі, Іденом і Мекмілленом — які перевели державний корабель Англії почерез важкі буруни нашої епохи. У першій лавці в парляменті сидів 84-літній Вінстон Черчилл і слухав слів найвищого признання і пошани, що їх виголошував під його адресою де Ґоль. Французький президент признав, що під час останньої війни він не завжди погоджувався „з своїм достойним приятелем", але — мовляв — час доказав, які речі були дрібні, що їх треба відкинути, та які тривкі, які залишились. Де Ґоль, декляруючи вірність Франції її союзові з Англією, закликав водночас до толеранції супроти Західньої Німеччини, „яка вчора була нашим ворогом, але нині є життьовою частиною Заходу та нашим союзником". Де Ґоль виголосив свою промову французькою мовою, але її англійський переклад роздано відразу членам англійського парляменту. Після того, як він скінчив промовляти, члени парляменту нагородили його — рідкими в тій залі — бурхливими оплесками, що тривали 4 хвилини. Вечером де Ґоль був в театрі Ковент Ґарден в одній льожі з королевою Єлисаветою на параднії виставі балету. В тому самому дні, в минулий четвер він прийняв також дефіляду 1,200 кіннотчиків королівської ґвардії. За пресовими коментарями, сам де Ґоль був очевидячки заскочений і зворушений такими виявами англійської сердечности і доказами, що Англія бажає жити в найбільшій згоді з Францією, як він цього, видно, сам не сподівався.

Об'єднані Нації далі будуть займатися справою Південної Африки

Об'єднані Нації. — Азійсько - африканський бльок в Об'єднаних Націях рішив не залишити справи Південної Африки, тільки відновити її, домагаючись звідомлення від генерального секретаря Гаммершилда, якими вислідами увінчалася його інтервенція в південно - африканських чинників. Репрезентант Тунісії в Раді Безпеки ОН Монґі Слім заявив, що азійсько - африканський бльок призадумується, чи не повести акції за скликання нового засідання Ради Безпеки для справи Південної Африки з уваги на тамошню брутальну поліційну акцію проти автохтонного муринського населення, з повним нехтуванням рекомендацій і засуду збоку Ради Безпеки. Монґі Слім признав, що Гаммершилдові треба залишити вільну руку і довший час для переведення дипломатичної акції в такій делікатній справі, але з другого боку він вказав на огірчення, що зростає в азійсько - африканських народах проти расистської політики біло - націоналістичного уряду Південної Африки.

Західня Німеччина підтримує плян прийняття Еспанії до НАТО

Бонн. — Західньо - німецький міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано одверто признав, що його уряд сприяє ідеї прийняття Еспанії до Північно - Атлантійського пакту і що тому, як етап до цієї цілі, він прийняв із вдоволенням факт прийняття Еспанії до Організації европейської економічної співпраці. Ця справа виринула під час дебати в західньо-німецькому парляменті над заходами уряду дістати вишкільні й постачальні терени для нової західньо - німецької армії в інших країнах, між ними в Еспанії. Один із лідерів німецьких соціялістів, Гельмут Шмідт з Гамбурґа, гостро заатакував уряд Аденауера за розмови з еспанським урядом генерала Франка у цій справі. Брентано боронив доцільність цих розмов та ствердив, що західньо - німецький уряд звернувся в цій справі до Еспанії „після всестороннього обмірковування проблеми". Він не відмовився і надалі від можливости отримання в Еспанії відповідних теренів для потреб західньо-німецької армії, із згодою на це від НАТО. Брентано звернув увагу на льояльність, з якою Еспанія ставиться до західнього оборонного бльоку. На те Шмідт крикнув: „Мої симпатії до Франка такі самі, як до Ульбрихта". Вальтер Ульбрихт є шефом східньо-німецьких комуністів.

У СВІТІ

● **До Москви** прибув уже пресовий секретар президента Айзенгавера Джеймс Гаґерті з місією — приготовити відвідини в Совєтському Союзі, які відбудуться від 10 до 19 червня ц.р. Гаґерті їздив був з такою самою місією до всіх країн південної Европи, південної Азії та південної Америки, куди їздив був Айзенгавер. В Совєтах Президент відвідає Москву, Ленінград, Київ, Іркутск і Хабаровськ, звідкіль виїде з візитою до Японії.

● **У Польщі**, всупереч основному твердженню комуністичних теоретиків, що в комуністичному устрої ніколи нема безробіття, безробіття є одною з найбільших болячок суспільно-господарського життя. Офіційний орган „Жице Господарче" подає, що в квітні ц. р. було в Польщі зареєстрованих 84,300 безробітних, але є їх насправді куди більше, бо безробітні не зголошуються до урядів праці, боячись, що вишлють їх до копалень чи на ріллю на західні „Земє одзискане", на роботу, до якої не годяться.

● **У Ньясаленді в Африці** звільнено з в'язниці лідера тамошньої націоналістично-муринської партії д-ра Гастінґса Банду, якого арештовано рік тому у зв'язку з тамошніми кривавими заворушеннями. Багатотисячна юрба звеличників Банди з тріюмфом вітала свого лідера, який негайно після виходу на волю — відлетів до Лондону нібито „приватно", фактично для розмов з англійськими державними мужами.

● **У столиці Південної Кореї** Сеулі відбулася демонстрація 2,000 студентів, що протестували проти виборчих зловживань в недавніх виборах. Прийшло до сутички з поліцією, під час якої кількадесять поліціянтів побито, а кількадесятьох демонстрантів арештовано.

● **У Лондоні** згинув впавши під колеса в підземці, в 68 році життя голова видавничої фірми Пітер Ллевеллин Дейвіс, який, як малий хлопчина, що бавився з двома своїми братами в лондонському Кенсінґтон - парку, мимохіть надтхнув письменника Джеймса Беррі до написання славетної дитячої історії „Пітер Пан", з героєм-хлопчиною, що ніколи не старіється.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Де Ґоль у Лондоні

Відвідини президента французької Республіки Шарля де Ґоля в цьому тижні в столиці Англії — це його особистий і політичний тріюмф. Двадцять років тому він почував себе — як сам записав у своїх споминах — „неначе самотня людина на березі океану, що втратила все і має перед собою завдання — переплисти океан". Двадцять років тому, у червні 1940 року, він був ніκому, поза своєю бригадою — невідомим генералом французької армії, що скапітулювала перед німцями. Де Ґоль відмовився скапітулювати. Зламавши послух, він визнав за зрадників маршала Петена і всю французьку генераліцію, що ствердили стратегічну безвиглядність дальшої війни проти Німеччини і заради рятування життя вояків — склали зброю. Де Ґоль вважав, що французький нарід не склав зброї і що Франція не має чого розпачати, бо, втративши одних лідерів, має інших, — передусім його, де Ґоля. І він, як утікач і самозваний голова тимчасового закордонного уряду вільної Франції, почав боротьбу на двох фронтах: проти окупантів рідної країни, організуючи нову збройну силу та мобілізуючи до цієї боротьби знеможений дух всього народу, — і проти своїх західніх союзників, які не хотіли визнати в ньому рівновартного партнера.

У цій боротьбі де Ґоль перейшов хресний шлях, спричинивши своїм союзникам і приятелям масу прикрощів. Але його впертість і послідовність, його ніби безпідставна віра, його принципіялізм і ідеалізм, його простолінійність і історична передбачливість — перемогли. Франція вшанувала його, як мужа Провидіння, найвищою почестю і наділила найбільшими прерогативами влади, а королева Англії вийшла йому назустріч і прославляла його, як символ англо-французької співпраці.

Впродовж історії англо - французька співпраця не завжди проходила гладко. В ім'я своїх амбіцій на европейському континенті королі Англії боролися за корону Франції, Англія спричинила трагедію Жанни д'Арк, очолила протинаполеонівську коаліцію і тих амбіцій не вирікалася ціле 19-те сторіччя. Але перша, а ще більше друга світова війна переконали Англію, що Західня Европа є для неї менше тереном політично - економічної експансії, а більше — політично - стратегічним передпіллям, заборолом проти смертельної небезпеки, яка їй загрожує. Канал Ля Манш перестав бути природним кордоном Англії, а славна „Гом Фліт" не була в силі охоронити її проти нищення німецькими бомбами й ракетами, тим паче не зможе охоронити її в атомовій добі. Єдиною ґарантією безпеки Англії — як і кожної іншої вільної країни у світі — є тепер тісний оборонний союз з усіми іншими вільними країнами. І тому в неповоротне минуле канула політика „блискучої ізоляції", а на її місце прийшла політика „сердечного союзу" — з Францією, найпершою репрезентанткою континентальної Европи.

Також існує між Англією і Францією, як і між Англією та ЗДА, чимало різниць, як ось у справах торговельно - митної політики, у справі атомової зброї для Франції, у підході до проблеми співпраці з Німеччиною. Але нема ні одного англійського і французького відповідального політика, який не знав би, що всі ці різниці — це дрібниця в порівнянні з імперативом — однозгідно діяти на спільному протисовєтському фронті. Візита де Ґоля у Лондоні потвердила цю основну тезу.

Усвідомлюючи загрозу

Президент Колюмбії Альберто Ллерас Камарґо, промовляючи перед обидвома палатами Конґресу ЗДА в середу 6-го квітня ц. р., ствердив, що країни Південної Америки можуть добиватися свого господарського розвитку і добробуту двома шляхами: або стосуючи принципи і методи, з допомогою яких демократичні З'єдинені Держави Америки стали найбагатшою і найщасливішою країною світу, або за комуністичними зразками, жертвуючи свободою для матеріяльного поступу.

Слова президента Ллераса не були пустою фразою. Вони викликані свідомістю безупинно зростаючої загрози міжнародного комунізму для відсталих з господарського погляду країн Південної Америки. Московський комунізм обрав собі ці країни не тільки для розгортання широкої підривної і пропаґандивної роботи, до якої включився дуже сильно останніми місяцями і комуністичний Китай, але й для всесторонньої економічної пенетрації. Не згадуючи Куби, яка після відвідин Мікояна чимраз більше входить в орбіту комуністичного впливу, совєтська торгівля з країнами Південної Америки збільшилася протягом 1959-го і першої половини 1960-го року на понад 300% в порівнянні з минулими роками. Використовуючи господарські труднощі цих економічно відсталих країн, Совєти починають пропонувати їм багатомільйонові кредити на догідних умовах, узалежнюючи цим їх також політично.

Крім того Москва присвячує особливу увагу опануванню професійного робітничого руху в країнах Південної Америки. З допомогою своїх дипломатичних представництв, через своїх агентів і проводи слухняних їй південноамериканських компартій, Москва провела широку комуністичну інфільтрацію в окремих робітничих спілках та об'єднаннях, і страйки та інші робітничі заворушення в Південній Америці відбуваються сьогодні здебільша за ініціятивою і під проводом комуністів. Для здійснення свого впливу міжнародний комунізм не вагається співпрацювати на цьому терені навіть з націоналістичними рухами, розпалюючи серед їх учасників антиамериканські настрої.

Пильну увагу звертає Москва і на молодь, особливо студентську. Демонстрації студентів під час відвідин Ніксона і пізніше Айзенгавера можуть бути яскравим прикладом комуністичної інфільтрації в південноамериканські молодечі організації.

Все це вимагає негайної протидії, зокрема посиленої економічної підтримки збоку ЗДА для південноамериканських країн — такої підтримки, щоб не було її замало і щоб не прийшла вона запізно, як це казав президент Ллерас у своїй промові в Конґресі ЗДА.

Писанка на цілі ЗУАДК

Знову вступаємо у Великодній час, що пригадує нам радощі і повинності, зв'язані з цим великим, роковим Святом. А до тих повинностей належить, зокрема, уже традиційна у нас „писанка" — пожертва на харитативні цілі Злученого Українського Американського Допомогового Комітету.

Ніде правди діти, від деякого часу ЗУАДК, чи як його загально називають „Зудак", чомусь все більше сходить з порядку наших щоденних суспільних справ, хоч по справедливості має він займати в цьому порядку одне з перших, якщо не найперше місце. Давнє прислів'я „ситий голодного не розуміє" не тільки потверджується в нашій поведінці, але, на підставі нашого відношення, це й доповнюється тим, що людину в біді найменше розуміє той, хто сам недавно був у такому самому положенні.

Історія ЗУАДК за останніх десять років це ілюструє: фонди на харитативні цілі цієї нашої установи зменшуються пропорційно до того, як ростуть конта в банках та майно багатьох із тих, що самі колись користали з допомоги. Десятки тисяч долярів, що їх не повернено ЗУАДКомітетові за переселення до Америки, можуть бути переконливим доказом цього.

Проте, діло не в тому, хто дає, хто і скільки повинен жертвувати. З цих бо міркувань, можливо, найбільше терплять ті, що потребують допомоги ЗУАДКомітету. У цьому Великодньому часі всепрощення і радости треба залишити на боці всі інші міркування і ні на нікого не оглядатись, а тільки виконати свою повинність і сплатити борг вдячности ласкавішій для нас долі щедрою пожертвою на допомогу тим, що її потребують. Сьогодні все ще сотні й тисячі осіб, між ними безпомічних вдів і сиріт, хворих, інвалідів та старших віком, зв'язують свої великодні надії з нашою традиційною „Писанкою для ЗУАДК-у". Ми так легко можемо ці надії здійснити!

МОЛОДЬ І КОМУНІЗМ

У червні цього року має відбутись у ЗДА конференція молодих політичних провідників країн НАТО. Цю конференцію скликає Атлантійський Комітет Політичної Молоді, що постав у Парижі в липні 1958 року. Її темою будуть політичні проблеми, головно проблеми Сходу і комунізму.

Молодь — це та сила, яка заповідає зміни і від якої суспільства сподіваються змін. Можна припускати, що історія визначить зворотним пунктом двадцятого сторіччя відхід скомунізованої молоді від комунізму. Познаки цього великі, головно серед молоді, яка виросла в комунізмі. Революція на Мадярщині, заворушення в Польщі, зріст ревізіоністичної хвилі в Югославії, а то й у країнах Совєтського Союзу і в Китаї — це, безперечно, познаки звороту, і вони вказують, що промотором цього звороту є молодь.

Значення цієї зворотної маніфестації молоді не обмежується лише комуністичними країнами. Криваве здушення революції на Мадярщині, як і репресії проти ревізіонізму в інших комуністичних країнах, викликали к а т а с т рофальні потрясення серед молоді в країнах заходу, — у Британії, Голляндії, Італії, Данії, Канаді, Бразилії. Цей зворотний пункт в житті молоді не можна ніяк прирівнювати з хуліганськими вибриками підлітків чи молодечою злочинністю. Скоріше цю проблему невдоволення молоді можна розцінювати як прадавній конфлікт між батьками і дітьми, що його в більшій чи меншій мірі переживає кожне покоління. Звичайно у вільних суспільствах було б дивним, якби молодь не виявляла намагань бачити світ іншими очима, як бачать її батьки, формувати свої власні погляди й ідеї. Та в комуністичному суспільстві, побудованому на вченні Маркса - Леніна, така самостійність молоді недопуcкальна.

Комунізм позбавив молодь права формувати свої думки і навіть не допускає до того, щоб молодь виявляла бажання мати свою думку, головно щодо основних питань життя.

Та, не зважаючи на все це, на прикладі самого ж таки Совєтського Союзу можна доказати, що молодь не дає себе легко заманути на конформізм, хоч би й обіцяли їй за це золоті гори. Вже на 3-му з'їзді Комсомолу в 1920 році Ленін заявив, що молодь мусить беззастережно прийняти лінію партії. Але вже через рік по його смерті комсомольська організація в Ленінграді винесла постанову — відкинути вимогу підпорядкуватись рішенням партійного з'їзду. Опозиція в комсомолі перетривала троцькістську опозицію і була повністю розгромлена щойно в першій половині 30-их років. У той час існував ще сильний і живучий молодечий авангард, головно в театрі, літературі, мистецтві, який пізніше був знищений кривавим терором Сталіна. В окремих республіках цей авангард мав національний характер і його ліквідація відбувалась ще жорстокішими засобами. Це значить, що комуністичний режим у внутрішній політиці застосував усю свою силу, щоб змусити молодь піддатися.

Сьогодні стоїть питання: чи терор, який стосував режим Сталіна для знищення вільної думки молоді, може бути застосований режимом Хрущова? Безперечно, ситуація в СССР, не зважаючи на послідовність комуністичного режиму, змінилась. Змінились матеріяльні обставини, змінилась дещо й політична ситуація. Сам Хрущов був змушений засудити терор Сталіна, валячи в такий спосіб ідола режиму, в якого примушували молодь вірити. Широка сітка шкільництва, не зважаючи на всю індоктринацію, допомагає все ж таки молоді шукати самостійних думок. Навчальна система, яка дала у висліді „спутніка", розширює світогляд молоді. Неросійські народи, слухаючи совєтську пропаґанду про визволення колоніяльних народів, вирощують в себе націоналізм, чи радше усвідомлюють національний утиск. Совєтська преса в останніх роках присвячує багато місця „єретикам", „демагогам", „нігілістам", „ревізіоністам", напівлеґальним студентським виданням, неортодоксальним поезіям, фільмам. Навіть у Китаї студенти повели дискусію про свободу та демократію і влаштували демонстрацію, яку власті зломили силою.

На основі мадярської революції, на основі обсервації подій в Польщі і в інших країнах - сателітах, на основі нехай як спрепарованої совєтської преси можна виробити собі поняття, що молодь в комуністичних країнах шукає своєї власної думки. Це зовсім не означає, що молодь в Совєтському Союзі приймає іншу філософію. Для цього потрібно було б революції. Ні, вона, як кожна молодь, старається здобути право мати свою думку, і тому вимагає свободи вільного вибору в літературі, в мистецтві, ба навіть у політиці, вимагає свободи сумніватись.

Знаючи діялектичну спритність комуністичного режиму, можна підозрівати, що сам режим підсунув цей індивідуалістичний напрям, щоб з одного боку старим провокаційним способом викрити ворогів, а з другого — мати нагоду заливом пропаґандивних статтей і поучень побороти цей напрям у молоді. Бо, безперечно, є в цих комуністичних країнах і опоненти нових молодечих напрямків, що більше, ведеться, наприклад, у „Комсомольській Правді" нова дискусія, основою якої є протиставлення комуністичного матеріялізму демократичному гуманізмові. Вся сила цієї урядової пропаґанди зведена на те, щоб викликати серед молоді новий ентузіязм для комунізму, підсовуючи їй перестарілі труїзми про відсталість капіталізму, про загрозливість націоналізму, про західній імперіялізм.

Та всі намагання комуністичної пропаґанди без терористичної сили, якою діяв сталінський режим, не зможуть убити в молоді блаженного дару: мріяти. Молодь колись, чи тепер, чи через сотні років мріяла і мріятиме про свій власний світ, і це дає запевнення, що комуністичний режим не може бути вічним. Навіть, якби комуністичний режим створив для неї найкращі обставини, то й тоді вона не відмовиться від того, щоб бути собою. І ця людська властивість напучає нас ще більшою вірою в те, що молодь у комуністичних країнах відвоює право на свій власний голос, на свою власну думку і стане впарі з молоддю вільного світу, щоб будувати краще життя. Тоді голосно прозвучить голос також української молоді, гнобленої національно і соціяльно московським большевизмом **Т.**

Зенон Стефанів

ДО НАШОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

У своїй статті під заг. „Тероризм в Арґентині і плян Конінтес" в „Свободі" з 30 березня ц. р. — проф. Є. Онацький торкається також посередньо і ділянки військової термінології. Він пише: „вся поліція арґентинських провінцій перебуває тепер під керівництвом збройних сил — не кажемо „під керівництвом військовим", бо в Арґентині існує чіткий поділ на військо, летунство (авіяцію) та фльоту, що творять разом збройні сили..."; а далі: „... акти тероризму, саботажу і підривної діяльности підпадають юрисдикції військових трибуналів..."; і вкінці: „Плян Конінтес надає право військовій владі переводити..." і т. д.

Під мовним поглядом виходить якось не логічно, — якщо акція відбувається не під військовим керівництвом, але під керівництвом збройних сил, звідки ж тоді взялися військові трибунали і право військової влади?

Підписаний, в міру своїх можливостей, займається довший час також і військовою лексикографією. На сторінках цього часопису ще в 1953 р. вміщено декілька статтей на тему української військової термінології. Посідаючи деякий досвід відносно цього, дозволяє собі на нижче подані зауваження.

Проф. Онацький неправильно переводить клясифікацію збройних сил — на військо, летунство і фльоту. Військо, військові сили і збройні сили — це поняття зовсім ідентичні у військовому і воєнному розумінні.

Військо (Military) або збройні сили (Armed Forces) поділяються, з огляду на оперативне застосування, на три головні роди:

(1) Суходільні або наземні сили, або коротка назва Армія (Army); сюди входять основні роди зброї, як піхота, панцеря, артилерія, повітрянодесантна піхота, армійська авіяція та різні служби і управління;

(2) Морські сили (Navy), до яких включені мореплавні оперативні фльотські з'єднання, морськодесантна піхота, морська авіяція, як також наземні служби і управління;

(3) Повітряні сили (Air Force), із оперативним летунством, (стратегічне, тактичне і оборонне) враз із наземними службами і управліннями.

Американський військовий енциклопедичний словник дуже докладно окреслює поняття „військо" і „збройні сили", що взаємно покриваються: "Military" — relating to war in any manner; of or relating to any of the armed services; or in a broad sense, the armed forces." "Armed Forces" — the Army, the Navy and Marine Corps and Coast Guard, and the Air Force."

Від слова „військо" походить прикметник „військовий", що найкраще окреслює об'єднаність і цілість усіх збройних сил. Наведемо кілька маркантних прикладів: обов'язок військової служби в державі, військовозобов'язаний, військова повинність, нездібність до військової служби, військова дисципліна, військова присяга, військовий кодекс, статут, трибунал, військова субординація, військова тайна, військова зброя, військова постава, військове майно, військовий орден, військовий бюджет, військова окупація, військова пошана і т. д. Таких прикладів можна подати дуже багато.

В кожнім разі є тільки один обов'язок військової служби для всіх родів війська, одна військова дисципліна, одна військова присяга, одне військове право. Немає зовсім особливої армійської, морської чи летунської дисципліни або присяги.

В нашій мові уживається теж „означення „військо" не тільки в розумінні сукупности всіх озброєних сил, але також і в окресленні їх деталізації, як, наприклад,: ударне військо, наступальне, експедиційне, гарматне, панцерне, піхотне, кінне, моторизоване, інженерне, поліційне, гірське, окупаційне, десантне то-що (амер.-брит. troops, нім. Truppen)

Українська мова виразно розрізняє значення слів „військовий" і „воєнний", що є похідними від слів „військо" і „війна". Одначе, часто можна заважити в різних публікаціях, і то навіть поважного військово - історичного, мемуаристичного чи белетристичного змісту, недопускальні мовні курйози, спричинені недбайливим застосуванням означення „військовий" замість „воєнний", — що змінює цілком сенс написаного.

Підписаний провадить спеціяльний „чорний реєстр" з такими мовними дивовижами, із деякими варто читачів ознайомити: „військовий стан оголошено по всій країні"; „розпитували про військові події"; „військовий час"; „згідно воєнних законів військового часу"; „вкінці опинилися в безвихідному військовому положенні"; „завалилися нараз всі військові фронти"; „старшина військового часу"; „гітлерівські ґольдфазани наложили на село непосильну військову контрибуцію"; „військова небезпека"; „військовий звичай"; „військові обмеження"; „для військової потреби"; „ціла армія на військовому положенні"; „військова катастрофа"; „хоч і військові дії закінчилися, військовий стан триває і дальше"; „село спалено доценту, бо такий військовий обичай" і т. п. квіття.

Належало б тільки побажати всім тим, які подібно пишуть, щоб не за військовим, але за „цивільним обичаєм" — більше дбали про чистоту української літературної мови.

З ВІДЧИТОВОЇ ЗАЛІ

ДО ПРОБЛЕМИ КОНСОЛІДАЦІЇ

„Питання єдности політичних акцій на еміґрації" було темою доповіді, яку д-р Мирослав Прокоп в и г о л о с и в 19-го березня ц. р. на терені Клюбу Круглого Стола в Українському Інституті Америки в Ню Йорку. На вступі він ствердив, що питання української політичної єдности є й надалі центральним питанням українського життя. Коли, з одного боку, пересічний громадянин зневірився вже у можливості реалізації такої єдности, то водночас ніхто з діячів будь-якого табору не заперечує пекучої потреби, ба, необхідности єдности. В дальшому доповідач займався минулими заходами на еміґрації встановити таку єдність, почавши від зустрічі ще в Лондолі в 1944 році з пок. президентом А. М. Лівицьким, а потім від поїздки його, М. Прокопа, і о. д-ра. Гриньоха в червні 1945 р. на зустріч з А. М. Лівицьким. Мова була тоді головно про ситуацію в Україні. Президент Андрій М. Лівицький у зроблених ним підсумках розмови ствердив, що „УНР, УГВР і УПА є спільним добром українського народу". Однак, остаточно розмови не дали успіху, і політичний клімат погіршився. Найбільшою перешкодою для порозуміння було взаємне недовір'я та закид фіктивности УГВР збоку діячів УНР-івського табору.

Доповідач ширше зайнявся спільним меморіялом, що його підписали були пок. проф. Ол. Шульгин, як тодішній керівник закордонного ресорту Державного Центру УНР, і М. Лебідь від Закордонного Представництва УГВР. Останні розмови відбулися в 1958 р. між діячами УГВР і през. д-ром Ст. Витвицьким, і тоді складено навіть проєкт спільної заяви, але згодом обидві сторони виявили невдоволення цим проєктом. Доповідач признав, що винуваті у цих невдачах всі. Внаслідок розсварення прийшов упадок поваги українства назверх. Єдність підвищила б престиж еміґрації в очах всіх земляків в Україні, перед чужинецьким закордоном та перед Москвою. Сили українства нині малі — і кількісно і якісно. Ні одна група не має ні людей, ні змоги репрезентувати сама Україну. Єдність — логічний і політичний імператив. На розсварення вплинуло у великій мірі взаємне незнання, нерозуміння та спрощування справи. Націоналісти утотожнювали державницьку концепцію УНР з Варшавським договором, демократи ж не знали фактів і вбачали в УПА фікцію. Справу заплутувала еміґрантська недуга, при якій люди хворіють на „ілюзію влади". Водночас забувається про дійсний актуальний стан в Україні, про загострення тамошнього р у с и ф ікаційного курсу. Тільки політична незрілість диктує окреме святкування національних свят, які символізують єдність. Забувається, що всі, як неґативні, так і позитивні дії еміґрації знаходять відгук у совєтській пресі. Реакція української еміґрації на різні явища в Україні повинна бути одностайна. Зголошення запиту: „де поділося 18 мільйонів українців?", справа митрополита Й. Сліпого, питання масового переселювання українців — все це конечності всеукраїнського значення, що вимагають всеукраїнської єдности. До таких акцій належить і Світовий Конгрес Українців. Доповідач визнав за необхідне створення такого українського керівного авторитету, що його визнали б усі українці у вільному світі.

У дискусії вказувано на існуючий маразм політичної думки серед української еміґрації. Відмічувано, що доповідач займався лише одним відтинком консолідаційних заходів, поминувши мовчанкою заходи УККА і КУК. Деякі дискутанти заперечували тезу, що для єдности треба 100% усіх політичних груп і таборів. Як на одну з українських недуг, вказувано на нехіть називати речі на ім'я і гін до взаємного розагітування. Нема у нас правильної інформації, як бази для політичних акцій, брак критицизму, брак відваги робити висновки. Все ж існує поступ в порівнянні з минулим. Вказувано, наприклад, що після приїзду Комісії Керстена до Мюнхену в 1954 році, протягом 24-ох годин створено одностайний фронт для конструктивної співпраці. Вказувано на поважну трудність, яка стояла на шляху до порозуміння між УНР і УГВР в тому, що УГВР була в тісному організаційному пов'язанні з ЗЧ ОУН, які не бажали собі такої консолідації. З другого боку признавано рацію доповідачеві, що в таборі УНР були й донині є особи, а то й групи, які насправді діють проти порозуміння з націоналістами. Дискутанти погодилися, що практично, в можливостях реалізації, нинішня проблема української політичної консолідації зводиться до питання порозуміння між Державним Центром УНР за кордоном та УГВР. Діячі УГВР докоряли що Центр УНР заперечував факт революційних дій в Україні. Коли УГВР виступила проти Донцова за його критику років 1917 - 21, то хотіла б бачити також подібний льояльний підхід до революційного активу з 1943 - 44 і пізніших років. Доповідач в заключному слові ствердив, що суть проблеми в тому, чи ми взагалі хочемо домовлятися, і твердив, що коли в цій справі УГВР дала багато доказів доброї волі, то з демократичного табору таких доказів нема.

Хоч у тому вечорі брали участь видатні діячі з різних партійно - політичних груп і середовищ, проте всі вони потвердили головну тезу доповідача, що політична консолідація — це річ найнеобхідніша для добра української справи, для добра державної самостійности України, яка стоїть понад усі партійні і гуртові інтереси та спори. Тому теж усі погодились, що необхідно популяризувати цю ідею й постійно мобілізувати українську публічну думку, щоб під її тиском відповідальні партійні діячі таки практично погодились щодо об'єднаної політичної дії.

У дискусії забирали слово пп. Дм. Галичин, д-р К. Панківський, д-р Я. Пеленський, д-р Л. Ортинський, В. Новицький, В. Баранецький і Є. Стахів. Проводив і підвів підсумки ред. Іван Кедрин.

Д-р Е. Жарський

НАШІ ВИХОВНІ ЦІЛІ

(Доповідь, виголошена на 4-ій Педагогічній Конференції Об'єднання Українських Педагогів в Канаді)

(6)

Педагогіка культури

Покінчити цей застарілий спір намагається т. зв. педагогіка культури. Цей напрям постав у Німеччині і виходить з дослідів над культурою, переведених Вільгельмом Дільтеєм, філософами т. зв. південно - західньої неокантіянської школи (В. Віндельбанд, Г. Рікерт) та від Г. Зіммеля. Головними п р е д с тавниками цього напряму в пізнішому етапі своєї творчости є Г. Кершенштайнер, Едвард Шпрангер, Т. Літт і ін.

Для педагогів культури ціллю виховання є саме культура. Під культурою вони розуміють не тільки витворені культурні добра, але й духовий процес, що відбувається на основі тих дібр. На цей процес складаються: 1) зрозуміння й уживання готових культурних дібр, 2) витворення нових культурних дібр, 3) формування нових поколінь на існуючій культурі для активної та творчої в ній участи. Цей скомплікований процес є саме тим безнастанним зусиллям, яке змагає до реалізування найвищих вартостей в людських творах і ділах. Релігійні, моральні, пізнавальні, етичні, а то й економічні ідеали є наче невичерпними завданнями, що спонукають ціле людство до культурної праці. Зате спосіб їх здійснення в культурних добрах і самі культурні добра завжди носять на собі тавро історичної епохи, народу, в якім постала одиниця, що їх витворює. Тому в культурі стоплюються в одну живу цілість універсальні моменти з індивідуальними.

З точки зору педагогіки культури — виховання є реалізуванням культури в людських одиницях, що розвиваються. Проникають тут два світи і — зростаючись — витворюють нову людську особовість. Одним з тих світів є культура, другим індивідуальність виховання. Глибоко присвоювана культура формує виховання, виробляє його духово, творить людиною даної епохи, членом свого народу, впроважує в коло загальнолюдських вартостей. Це наче своєрідна взаємна асиміляція культурою вихованця й вихованцем — культури. Коли культурні впливи будуть так глибоко засвоєні, що врешті стануть особистим скарбом людини, тоді вони забарвлюються індивідуальністю, стають її власною культурою. Вислідом виховання є культура одиниці.

Ці думки засновників педагогіки поширив Кершенштайнер, головною заслугою якого є аналіза процесу формування. Цей процес є для нього виробленням власної духової структури на вже витворених культурних добрах. Конче потрібною при цьому умовою є, щоб було духове споріднення між індивідуальністю одиниці, що формується, і структурою тих культурних дібр, на яких вона має формуватися. Це й є основна аксіома процесу формування.

При такому підході до процесу формування, як і у його висліді, універсальні моменти зростаються в одну цілість з індивідуальними. П е д агогіка культури не обмежується одним чи другим моментами, як це робила індивідуалістична чи соціяльна педагогіка. Сполучаючи у собі те, що в одній чи другій одиниці було справді найбільш вартісним, педагогіка культури розглядає проблеми одиниці й суспільства з вищої точки зору. У ній ці протилежності дійшли до синтези.

Деяким педагогам культури облегшила таку синтезу ідея спільноти, під якою розуміється таку суспільну групу, члени якої пов'язані між собою моральними вузлами в одну духову цілість. Спільнотою життя є родина. Спільнотою забави й праці — товариська група. Моральна атмосфера спільноти проникає одиницю, поглинає її, передає їй розвиткові побуди. На цьому й засновується глибокий виховний вплив родини чи таких молодечих організацій, як Пласт, СУМА й ін.

Це стало вихідною точкою для Петера Петерсена, який домагався, щоб школа перетворилася у спільноту життя й праці. Ця спільнота, складена з молоді, батьків і вчителів, має виховувати спільноти вищого порядку, як народ і культурне людство.

Між педагогікою культури і національною педагогікою можна запримітити деякі спільні моменти: національна педагогіка з притиском підкреслює, що якраз народ є тією суспільною групою, яка є творцем і носієм культури. Педагогіка культури розвиває ці тези куди ширше й виявляє, що в духовому житті кожного культурного народу поза національними первнями є багато загальнолюдських первнів; кожна нація, як і людська одиниця, найбільше розвиває свою особовість тоді, коли посвячується загальнолюдським ідеалам. Доцінюючи національну окремішність, педогогіка культури відбігає далеко від національного шовінізму.

У ВОСКРЕСНИЙ СВІТАНОК — КВІТНЕВЕ ЧИСЛО „ВЕСЕЛКИ"

Як різнородна квітами й кольорами весняна пора, як багато узорами великодня писанка, як сповнений радістю, любов'ю й красою життя час Христового воскресення, так багате й різнороднє, сповнене радісного настрою та піднеслих і шляхетних почувань є великоднє число „Веселки". На це його багатство й різнородність склалися твори чотирнацяти авторів і восьми ілюстраторів — разом 21 наголовок і 17 ілюстрацій.

Число присвячене передусім релігійно - обрядовій і фолкльорно - побутовій тематиці Великодня. Ця тематика починається вступною ілюстрацією П. Андрусева — гагілкою „Жучок" у виконанні хлопчиків під гуцульською церквою. Містикою Воскресення Христового пройнятий вступний вірш Р. Завадовича „Великий день", леґенда О. Цегельської „У воскресний світанок" (ілюстрація П. Холодного), леґенда Р. Завадовича „Коли померло сонце" та переказане Роляником за „Світом Дитини" оповідання „Я цього не можу зробити" (ілюстр. М. Дмитренка), з якого пробивається безмежна любов ближнього й доброта, що ними налите серце людини в день Воскресення Христового.

Великодні традиції й звичаї та переживання дітей під час Великодня знайдуть малі читачі у вірші А. Коссовської „Великодній ранок", у пригодах „Чап-Чалапа" Еко, що пише писанку, в статтейці - розповіді В. Мацькова „Писанка" (з серії „Українське народне мистецтво"). Казочка „Як зайчики побили писанки" Роляника (ілюстр. Е. Козака) побудована на великодніх елементах і мотивах. Ці ж мотиви лягли і в основу байки Ф. Дудка „Курка й сорока" (ілюстр. Е. Козака) з глибокою життєвою думкою.

З великодним циклем матеріялів тісно в'яжеться весняно-сезоновий цикл, а переходом від одного до другого є віршик Р. Завадовича „Квітень" в оформленні Е. Козака. Весняний настрій і пробудження природи бринить у віршах М. Петрова „Пташина пісенька" і Г. Чорнобицької „Весна на галявині". Для дітей меншого віку приємну лектуру дасть казочка М. Петрова „Чорногуз і жаби" (ілюстр. Е. Козака).

Третій цикл матеріялів присвячений Чорному морю. На нього складається вірш Роляника „Моряком я стану", статтейка - розповідь „Дума про Олексія Поповича" і вірш Т. Шевченка „Перебендя" (уривок) з подобизною кобзаря - бандуриста. Розповідь про думу про Олексія Поповича, це багатогранний українознавчий матеріял, що дає дітям образ морського походу козаків, їх морські звичаї, знайомить дітей з усною народною творчістю в ділянці історичного епосу (думи) та з творцями й носіями дум кобзарями - бандуристами. Це матеріял для шкільного вжитку, бо поєднує історію й літературу. Одночасно ця дума має глибоку виховну і релігійно - моральну вартість — пошанування батька - матері, значення батьківської і материної молитви, що „з дна моря добуває", вага каяття за гріхи й провини. Це наче прелюдія до недалеких святкувань Дня Матері (травень) і Батька (червень). Доповненням цього матеріялу є розділ „Буря" з історичної казки Р. Завадовича — П. Холодного „Богдан, козак-характерник".

У числі продовжуються „Пригоди" Вовка Неситого" О. Білоусенка з ілюстраціями В. Цимбала.

Крім цих основних матеріялів у квітневому числі „Веселки" є й дрібні — розваги, загадки, дописи з дитячого життя, зв'язані з сезоном народні приповідки, сміховинки, листування з дітьми.

З уваги на багатий великодній матеріял продовження „Ілюстрованої абетки" М. Щербака - Е. Козака перенесено до травневого числа.

Квітнева „Веселка" надрукована темно - зеленим і червоним кольорами.

Великодній випуск журналу злине до читачів разом із радісними звуками воскресних дзвонів, що сповіщатимуть людям світлий празник Воскресення Христового. Разом із пахощами і весняних квітів на подмухах весняного леготу. Разом із щебетом пташок, разом із журчанням руслів й потічків. Квітневе число „Веселки" ще скріпить піднеслий, радісний і веселий настрій, з яким природа й діти зустрічають найкраще весняне свято — Воскресення Христове.

В. Б.

Отаман УГА, д-р Ярослав Воєвідка

(Посмертна згадка).

30 березня минуло 40 років від трагічної смерти сл. п. д-ра Ярослава Воєвідки, отамана 1-го гарматного полку УГА. Кажу трагічною смертю, бо сл. п. Ярослав Воєвідка не поляг на полі бою в боротьбі з ворогом за свою Батьківщину, за її волю і державну незалежність, а з рук комуністичного бандита, комісара М. Табушкавілі, який вбив його, щоб заграбити в нього коня і ограбити з грошей, хоч в нього знайшлось тільки 150 карбованців. Сталося це в містечку Піщанка, повіт Балта, 30 березня 1920 р.

Я зустрів сл. п. Ярослава Воєвідку в Карпатах під час першої світової війни. Він був тоді командантом батерії в ранзі поручника, пізніше він став сотником. В УСС-ах він був відомий з цього, що був їх великим приятелем і симпатизував з ними. Одного разу сл. п. Ярослав Воєвідка прийшов до нас УСС-ів разом з другим австрійським старшиною. Він звернувся до мене спитав українсою мовою, чи не знаю, де є постій польової сторожі ч. 6. Я не знав сл. п. Ярослава Воєвідки, і мене дуже здивувало, що австрійський старшина говорить українською мовою. До нас постійно звертались австрійські старшини німецькою мовою. Я знав, де знаходиться постій полевої сторожі ч. 6 і став пояснювати. Але сл. п. Ярослав Воєвідка усміхнувся, перервав мої пояснення і сказав, що він знає, де є постій, а тільки спитався, щоб нав'язати розмову і запізнатися з УСС-ами, бо він з ними симпатизує. Після того він виймив цигарки і погостив нас всіх. Вив'язалась гутірка і ми бачили, що у цій людині маємо великого приятеля. Відходячи, запросив нас у вільну хвилю відвідати його. По деякім часі нас зібралося чотири і ми його відвідали. Він якраз мав тоді доповідь про обслугування гармати. Побачивши нас, попросив зайняти також місце і послухати його доповіді. Після доповіді запросив нас до себе, говорив з нами, як рівний з рівними і погостив чаєм з румом.

Така була наша перша зустріч. Пізніше прийшлось нам разом перейти довгий воєнний шлях з наших рідних Карпат аж до Херсону. Шлях до Херсону некороткий. Не раз приходило зустрічатись серед пекольного ґуку гармат і кривавих боїв. Згадати б тільки Маківку, Волехів під Галичем, Семиківці над Стрипою, Конюхи.

На Україні прийшлося нам розійтися. Я опинився в корпусі Січових Стрільців, а сл. п. Отаман Воєвідка в УГА в бригаді УСС, і з тою бригадою перейшов всі хвилі радости і смутку українського вояка, що боровся за волю і державну незалежність України.

Микола Кравець,
колишній УСС

В Ню Йорку відзначено 250-річчя Бендерської Конституції

В суботу 2 квітня в приміщенні Українського Народного Дому в Ню Йорку відбулася заходами Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби доповідь д-ра Володимира Савчака про Бендерську конституцію гетьмана Пилипа Орлика, 250-ліття якої саме сповнилося 2 квітня за старим стилем. Доповідач дав історично - правний огляд доби та накреслив події й обставини, серед яких і внаслідок яких появилася конституція, яку проголошено в дні вибору Пилипа Орлика на першого українського екзильного гетьмана та на яку, після свого вибору, гетьман склав присягу. В основній частині доповіді подано принципи, на яких спирається конституція, зокрема принцип конституційности державної влади, такий рідкий в той час монархічного абсолютизму. В дальшому була подана правно-історична аналіза поодиноких інститутів та постанов того важливого державно - правного акту. В дискусії, яка розвинулася після доповіді, підкреслено революційність цієї ранньої конституції, та зрілість її ідеології, при водночасних недоліках у стилю та прецизності правничого формулювання поодиноких постанов. Забирали голос д-р Ярослав Падох, мгр. Михайло Клецор, от. Глазков, д-р Ол. Соколишин, д-р І. Новосівський і предсідник зборів мгр. Мир. Лабунька. Під час дискусії з признанням підмічено цінну наукову та пропаґандивну працю в ділянці історії українського державного та міжнародного права професора УВУ та Католицького Университету в в Буенос Айрес в Аргентині, д-ра Богдана Галайчука, заходами якого та Українського Інформаційного Видавничого Інституту в Аргентині відбулися публічні доповіді на тому ж Католицькому університеті, присвячені гетьманові Мазепі та окремо Бендерській конституції. Окрема конференція на цю тему відбулася 9-го жовтня м. р. з доповіддю професора міжнародного права Ельґуеро при співучасті декана названого університету проф. Кінтана та численних професорів, журналістів й інш.

Я. П.

● Французький уряд замовив 50 суперсонічних бомбардувальників типу „Міраж IV", які могли б перевозити атомові бомби. Швидкість тих бомбардувальників є вдвоє більша, як швидкість згуку.

Д-Р ПОЛЛАРД РАДИТЬ, ЯК ЗАБЕЗПЕЧУВАТИСЯ ПРОТИ ВИРАЗКИ ШЛУНКУ

Сан Франсіско. — Професор Мишиґенського університету д-р Марвін Поллард, промовляючи на конференції лікарів - професорів колеґій, заявив, що особи, які мали виразки шлунку, можуть довго жити і з успіхом працювати, коли дбатимуть про своє здоров'я. Ті особи мусять: 1) Мати довір'я до себе самого і вірити в свої здібності; 2) Найкращою охороною проти виразки шлунку — це мати таких предків, які ніколи не корували на цю недугу; 3) Не вживати деяких ліків, бо вони можуть спричиняти виразки на шлунку. Ліки вільно заживати з дозволу лікаря. Є докази, що аспірина може прискорювати виразку на шлунку; 4) Не вільно забагато пити й курити та перемучуватися фізично та духово, бо це може спричинити знову занедужання на той „ульсер" шлунку, який вже був вилікований.

З наших буднів

ПІД КІНЕЦЬ ПОСТУ

„Раз — але гаразд!" — казали колись в Старому Краю. Ця помівка пригадалась мені, коли я дивився цього року на параду ірляндців, у день їхнього патрона, св. Патрика, в Ню Йорку. Звичайно, я бачив її на екрані телевізора, бо в той день була нуждєнна погода і мені не снилося йти на 5-ту Евню солідаризуватись з айришами. А проте, хоч надворі сльотило, а під ногами вода хлюпотіла, 100 тисяч синів і дочок Зеленого Острова, переважно молодого покоління, маршувало серединою Метрополії, аж іскри сипались і болото прискало на всі боки!

То люблю! То розумію. Влаштують раз у році порядну параду, чи, по-нашому сказавши, маніфестацію, і мають святий спокій, потім уже маніфестують собі цілий рік індивідуально — по барах і тавернах. Те саме роблять італійці — в День Колюмба, поляки (парада в честь позиченого в нас Костюшка), греки, німці, порторіканці. Одна маніфестація в році — і хватає. Світ про них знає, преса пише, радіо гримить і телевізія показує. Шафа грає!

А в нас, прости, Господи, гріха в цьому Великому Пості... Маніфестуємо та маніфестуємо,... „і нема тому почину і краю немає", як писав Тарас Григорович. Хто зрахує, хто спише на воловій шкурі ті всі маніфестації, свідками яких ми були хоч би за останніх десять років! Повінь маніфестацій! Море промов! „Великих слів — велика сила!" А „шлюсефект" з цього такий, що вони врешті людям знудились, збуденіли чи, як дехто з патріотів каже, таки трохи пабридли.

І ось виходить така неприємність, що маніфестація переміняється інколи в компромітацію... Таке сталося недавно в Ню Йорку. Виступали промовці, співав хор і солісти — а для кого?.. Для півпорожньої залі, до реґі, скромної, невеличкої, де колись на звичайних концертах аж тріщало від публіки. Потім, на коридорі, організатори імпрези потішали один одного: „Добре, що хоч той запрошений американський сенатор не прийшов!" Це марна потіха, мої панове! Чи пан сенатор побачить на залі сто людей менше чи двісті більше, то це не посуне нашої справи наперед ні на одного інча. Але такими невдалими імпрезами ми паралізуємо самих себе, вбиваємо в собі рештки того, в що віримо, чи хочемо вірити, врешті —відбираємо охоту до праці в цих діячів, які хочуть ще щось робити.

Як же прикро було слухати, коли Шановний Доповідач гримів зі сцени про силу і незгнутість політичної емеґрації, про її заслуги, про те, що перед нею дрижать стіни Кремлю і вся совєтська система, — до півпорожньої залі... Хто ж ця загроза для Кремлю, Достойний Пане Докторе? Оця купка знуджених і позіхаючих „маніфестантів?" Чи може ті амбасадори, що в тому самому часі облягали телевізори, позасідали бари чи обходили якогось традиційного оселедця?..

Браття і Сестри, кінчається Великий Піст, наближається Страсний Тиждень! Биймось в груди, Братіє, і сповідаймось Богу з наших важких гріхів, не тільки особистих, але й національних! А завтра, у Квітну Неділю, заманіфестуймо синівську відданість Батькові - Тарасові масовою нашою участю в Святі - Концерті „Шевченко в слові і пісні".

Ікер

Короткі Вісти

● **Донька мільйонерів Гембел** Бенедікт, яка має тільки 19 років, втекла з 33-річним румуном Андре Порумбеану до Північної Каролайни і там з ним одружилася, хоч її бабка і її батько вистаралися, що суд в Ню Йорку видав був їй заборону одружуватися з цим шофером. Розуміється, що вони взяли тільки цивільний, а не релігійний шлюб. Після доконаного факту бабуся помирилася з вчинком своєї внуки.

● **В Агрігенто на Сицилії** застрілено з засідки вищого поліційного старшину Катальдо Тандоя, коли він ішов в товаристві своєї дружини. Цей старшина від десятьох років провадив послідовну боротьбу проти тайної злочинної італійської організації Мафія, якої діяльність — кажуть — простягається від Сицилії до Америки. В італійському парляменті нараджуються над способами, як остаточно знищити ту організацію, що її підтримує багато людей, приєднаних терором або перекупством.

● **В понеділок 11-го квітня** з заходом сонця починається жидівське свято Пасхи, яке вони називають „Песах", а американці „Пассовер". Це свято триває 7, а в ортодоксів 8 днів із перервою. Є це історичне свято, в якому відзначається визволення жидів з єгипетської неволі більше як 3,000 років тому. В книзі „Ісход" оповідається, як ангел смерти спричиняв смерть всіх первородних єгипетських синів, і оминув („Пассед овер") дітей ізраїльських. Жиди так скоро втікали з Єгипту, що забрали на плечі розчинене тісто і на пустині пекли з нього „маци".

● **У Південній Кореї** керівні урядові кола ніби признають, що державні урядовці та поліція, льояльні супроти уряду Сингмана Рі, „перестаралися" і зовсім без потреби тероризували і так нечисленних противників режиму. Американські чинники висловили недвозначно своє невдоволення порушенням принципів демократизму. Щоб злагіднити погане враження серед американців в Кореї, тамошній уряд змінив офіційну реляцію доляра до місцевої гвани з 1 500 гван. на 1 650 гван. На чорній біржі в південній Кореї 1 дол. має вартість

● **Гора Еверест,** найвища у світі, до якої тепер зголосили претенсії китайські комуністи, лежить на території Непалю в Гімалях і дістала свою назву від сера Джорджа Евереста, тамошнього англійського генерального губернатора, що перебував там аж до 1947 року. По непальськи вона зветься Саґарматта, але Чу Ен-лай твердить, що китайська назва тієї гори — Чомолюнґма — ще старша.

Д-р Буш твердить, що випущення людини в космічні простори не матиме більшого значення

Ню Бедфорд, Массачусетс. Голова ради директорів Массачусетського Технологічного Інституту д-р Ванневар Буш, зізнаючи в Науковій і Аеронавтичній Комісії Палати Репрезентантів, твердив, що випущення людини в космічні простори буде звичайним фокусом і не матиме більшого наукового або військового значення. На його думку людина, будучи в орбіті Землі, не зможе нічого більше зробити, як тепер роблять інструменти в сателіті, а, може, навіть і того не зробить. Ми маємо далеко важливіші речі перед собою, як займатися трюками, казав цей науковець. ЗДА повинні з усією енерґією посилювати і приспішувати продукцію далекосяжних ракет, але при тому не треба попадати в паніку, що ми нібито є позаду СССР, чи позаду в теперішній стадії пропаґанди. Інші держави далеко глибше оцінюють нашу силу і наші можливості, і не дуже дивляться на те, чи і хто випустив людину в орбіту Землі, або хто пустив якогось сателіта, який не має жадного іншого тільки пропаґандивне значення. І тому ми не будемо діяти нерозважно, казав д-р Буш, і не пустимо на смерть молодих і відважних людей, щоб летіли в космічні простори для заспокоєння нашої гордости.

Події в Південній Африці були предметом дебати в англійському парляменті

Лондон. — Лідер соціялістичної Партії праці Гю Гейтскелл зголосив в англійській палаті громад запит до уряду, чи він не думає ремонструмати проти останніх подій в Південній Африці, де поліція батогами, палками і стрілянною виганяла муринів із їх домів та з вулиць до праці у фабриках, що вони покинули її на знак протесту проти расистської політики уряду. Гейтскелл використав нагоду, щоб висловити похвалу для становища прем'єра Мекміллена, що під час недавньої візити в Південній Африці висловив виразно своє невдоволення з тамошньої расистської політики. На запит Гейтскелла відповів сам прем'єр Мекміллен. Він знову заявив своє співчуття жертвам брутальної поведінки південно-африканської поліції, але водночас заапелював, щоб у цій справі виректись партійницького підходу з уваги на інтереси цілого Британського Коммонвелту. Південно - африканська Унія є членом Коммонвелту. Тим часом, за твердженням газет, у Південній Африці зростає опозиція проти брутальної поведінки расистської політики націоналістичного уряду Верверда та щораз більше людей приходить до переконання, що тамошню расову проблему треба розв'язувати за порозумінням із поміркованими муринськими групами і діячами.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ШИКАҐО, Ілл. — Сестр. Благовіщення, Відділ 125, повідомляє членів, що зогляду на це, що Свято Воскресения Христового припадає в третю неділю місяця, Збори відбудуться дня 24-го квітня, о годині 1-ій по полудні при 845 Н. Вестерн Евню. Проситься членів прийти нан означений час і вирівняти членські вплати. — Р. Рибак, предс., П. Яворська, касир, І. Подола, секр.